

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Regele Ferdinand-ut 34.
(Sándory-ház.)

Kéziratokat csütörtök estig
fogadunk el.

Telefon: 14.

Egyes szám ára 4 Lei.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Dr. Sándory Mihály.

Megjelenik vasárnap reggel.

GYERGYÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . 200 Lei
Félévre . . . 100 Lei
Negyedévre . . . 50 Lei

HIRDETMÉNYEK DIJA:
milliméter díjszabás szerint.

Nyilttéri közlemények sora:
25 Lei.

A mi népünk és az Arany János népe. A mi teendőink.

Ditró, 1932. okt. 10.

„Sziveden keresztül a jajszó mint villám
fejembe csap s úgy érzem a világ kiált segélyt.”
Madách.

I.

Vajudó világok s vajudó idők korszakai vonultak át s vonulnak el az emberiség feje fölött, mely küzdelmemnek okait s mélyeit a lélek hordozta s hordozza minden időben észrevétlen vagy öntudatosan magában.

Törekszik, küzd, alkotni vágyik az ember. Teremteni akar újabb világot, melyben elsősorban ő akar boldogulni, ő akar cselekedeteivel urává lenni. Abban kívánja énjét, jövőjét s egész életrendszerét, életfolyamatát a nyugalom, a biztonság képzelte légkörébe beleágyazni. Békés életre vágyik s mégis harcot indít a béke elérésének óhaja az azt gátló nehézségek ellen az emberiség lelkében.

A küzdő, a törekvő lélek nem tud megállni az elszigetelt, elképzelt ideáljánál. Nem képes nyugpontot találni, hanem többet akar; rendszert akar teremteni. Uralkodni vágyott a természetben, uralkodni az emberi erő felett.

Külömb akart lenni másoknál, elsősorban szűkebb énje, önmaga javáért. Külömb társadalma, osztálya s faja gondolatával s azok kiváltságáért. Külömb a föld, a pénz s legtöbbször ennek érdekében a szellemi javak birásában is. A jövőendő életét, követelményét erős anyagi javak, értékek, tőke alátámasztása nélkül el sem képzelhette.

Fenntartási ösztöne a kínálkozó alkalmat mindig megértette. Rátermettsége a lehetőségekbe bekapcsolódott s ereje a külsőségekben is szemléltető rendkívüli eredményeket ért el, melyeket aztán utódaiba örökségül hagyott. Rabszolgájává lett az erőnek, az észnek, az erőszaknak, ember embertársainak.

Rabszolgaságból jobbjágy. Mignem a szeretet földrehozása megolvasztotta a kasztokat erősen tartó hideg szívek kötelékét s megnyitotta az egyenlőség országának reménnyel telt kapuit.

Meghozta az egyenlőséget abban a formában, mely utat nyitott mindenki számára a boldogulás felé, de amely isteni törvények nélkül hamar emberi izt kaphat s rabszolgákat nevelhet az előbb felszabadult tömegekből.

Liberáliszmus néven indult további küzdő útjára az új hatalmas vívmány a népek felszabadulásának napján. Az új vívmány letörte a kasztrendszert előnyeivel és születési kiváltságaival. Lerombolta a nemes mentvart és eloldotta a jobbjágy kötelékét.

Egyéni érvényesülés terére lépett az emberiség. Melyet ha evangéliumi szellem hatott volna át s hatná át, a földi boldogulni tudás legszebb idejét élhetné.

De az egyéni boldogulás tisztas eszméi meggyengültek. Lelkiismeret parancsszavát, a szeretet megérző tör-

vénységét, a lelki jogos egyenlőséget kikapcsolta magából a törekvő lélek s rideg pogány üzlettel s üzleti eszközzé súlyosztotta ember embertársát.

Nem segíteni, hanem kiemelkedni akart rajta.

Ezek szülték nagyban a gazdasági eltolódásokat. Társadalmi osztályok bomlását, mely szociális kérdést vetett felszínre s melynek végső akkordjai ép ezen a téren fognak eldőlni. Keresztényi szellemtől eltérő gondolatot vittek be a közéletbe, megmérgezték annak tisztesszándéku és célu iparkodását; társadalmánál, községénél, egyházainál, sőt a családban is gyöngítve a fenntartó keresztényi közszel-

lemet. Lefokozták ezzel az erkölcsi vonalat s a korrupciót divattá emelték. Hozva válságot a földre s környezetre.

Mintha éreznők azon mondás igazságát: „És te, üzletnek fia, te vagy mindig és mindenhol mások zsirjának s velejének lecsapolója, mások verejtékgöngyeinek összeharácsolója, neked hódoljanak a népek, lábaid elé öntsék aranyukat a nemzetek, menj s ne törődj a rabszolganepekkel”

Ezen nehéz, küzdelmes életben mire gondoljon a vezető? Vagy hol keressen irányt? Elmegyünk a népek költőihez, hogy ott gyujtsunk régi fény-nél új szövétneket. *Józsa Sándor.*

Gyilkostói rovat.

Kápolnát a Gyilkostóhoz!

A Gyilkostó örvendetesen megnövekedett idegenforgalma kötelességünké teszi, hogy válás és erkölcsi szempontokra is gondoljunk Gyergyó e nagyfontosságú kérdésénél.

Egyházi körökben ismételt hallottunk panaszos hangokat, hogy a kirándulók elmulasztják a kötelező szent misehallgatást. De aztán, akik üdülés céljából hosszabb időt töltöttek a Gyilkostónál, szintén többször tették már szóvá e sorok írója előtt, hogy mennyire hiányzik a kápolna.

A vallási és erkölcsi szempontok mellett azonban azt sem szabad elfeledni, hogy magasabb művészeti követelményeknek is megfelelő kápolna a Gyilkostó propagandája tekintetében is nagy értéket jelentene.

S minthogy Kós Károly író, híres építőművész a kápolna tervének elkészítését már el is vállalta, semmi kétség sem fér hozzá, hogy a kápolna művészi szempontból tökéletes lesz.

Ezek a főbb szempontok lebegtek azok előtt, akik az utóbbi időben a kápolnaépítési mozgalmat beindították.

Pár hét előtt ugyanis Páter Lukács Mansvét a híres népszónok, dr. Csiky János orvos és Albert István, az Erdélyi Lapok munkatársa

a Gyilkostónál tartott helyszíni szemle után a helyi Misszió társulat elnökségét kérték fel a kápolnaépítési mozgalom irányítására.

A Misszió társulat elnöksége örömmel tette a kérdést magáévá s már be is adta a kérést a helybeli közbirtokossághoz, hogy a fenti urak által megjelölt területet kápolnaépítés céljaira rendelkezésre bocsássa.

Meg vagyunk győződve, hogy a közbirtokosság igazgatósága a nagyfontosságú kérdést értéke szerint fogja méltányolni s minden tekintetben segítségére lesz a mozgalom beindításának, hogy e szép terv mielőbb megvalósuljon.

Páter Lukács Mansvét, az országos Misszió elnökségénél is eljárt s ott is megigérték a mozgalom támogatását.

A gyűjtőívek rövidesen kibocsátásra kerülnek s már eleve is kérjük a nagyközönséget, hogy ne fogadják az ivtartókat idegenkedéssel. Bármilyen kis adományt is köszönettel fogadjunk. Sőt adományokat természetben is elfogadjunk. Fa, deszka, fuvar, kázi napszám stb. A mai gazdasági nyomorúság mellett elsősorban éppen kalákarendszertől reméljük, hogy a tudvalevőleg 1933. őszén Gyergyóban tartandó katolikus nagygyűlés idején már a kápolna fölszentelését is meg lehessen tartani.

Jubileumi riport a dr. Hirsch Hugó főorvos vasárnapi jubileumi ünnepségéről.

Most, amikor a csiki fenyvesek között méla, bánatos akkordokat fuvaláz az októberi őszi szél, most, amikor a mélységes magasságok magvetője által elhintett viharok kelnek éjszakánként dörgésses és villámlásos életre, most, amikor a georginák és krizantémok halakuló melódiákkal himbálják meg az aranyvetű ős sárguló lombjait, most, amikor a ködös Hargita ormain a hosszúra nyúló esték gyermekes kedvű legendái szárnyalnak be a kicsiny székely házakba, ünnepet ült Csikországon. Ünnepet, amelyet nem szoktak riport színes köntösébe öltöztetni, mert annál bensőségesebb s mert az egyéni életek határköveinél csak néma üdvözléssel, nyomtalanul szokott elurranni a nehéz élet gondokkal roskadásig terhelt szekere. Ez az őszi ünnep azonban, bár egyéni érdemek és értékek méltányolója volt, annyira magához ölelte Csikországot és az egész Székelyföldet, hogy meg kellett állani legalább egy napra és jelentőségében a székely hálaérzés jubileumi ünnepévé avatni.

Dr. Hirsch Hugó mintegy 20 évvel ezelőtt jött a csiki székelyek közé. Nagy ambíciókkal, erős kitartással, bámulatos akaraterővel, kima-

gasló tudással és olyan ügyszeretettel, amely csak kiváltságos tehetségek sajátja. Most 25 éves orvosi jubileumát ünnepli. Illetve ünnepltetik vele kartársai, tisztelői és azoknak a betegeknek huszezres tömege, amelyet visszaadott az életnek s így fájának, Istenének és családjának. „Aki előremegy, gyakran visszatekint” — mondja a közmondás. Elmondhatjuk dr. Hirsch Hugóról, hogy örök életében előre és felfelé haladt a kifinomult, esztétikai értelemben vett jószág felé. Ezért kell neki most visszazapillantást vetnie eddigi működésére. Nem sablonos, statisztikai fásultsággal megrendezett ünnepség volt ez a vasárnapi, hanem az elismerés, a hála, a tisztelet, büszkeség és szeretet ünnepe, amelyet az ő templomos lelke szinte kiprovokált. Dr. Balássy Kálmán főorvos és dr. Adler Miklós orvos és a többi orvostársai csak lelkes eszközei voltak annak a tömeghangulatnak, amely méltó ünneplést kívánt csiki büszkeségüknek.

Az ünnepségek tisztelgésekkel kezdődtek. 11 órától fél két óráig szakadatlan vonultak fel a különböző hatóságok, helyőrség, kulturális és jótékony egyesületek, iskolák, intézmények ki-

küldöttei, az egyházi és világi előkelőségek. Jól esett látni az ünneplők között al- és feleségi harisnyás székely atyánkfiai, akik a közbirto-kosságok kiküldöttjeiként vettek részt a tisztelgésen. A szeretet, megbecsülés virágcsokrába szedett jókívánságok mellett szebbnél-szebb ajándékokkal is elhalmozták a jubiláns főorvost, aki bájos feleségével párásodott szemmel meghatva fogadta a valóságos bucsujárást képező üdvözléseket. Erre az alkalomra kitárultak a Hirsch palota összes termei, mint házigazdájáék vendéglátó szíve, lelke s olyan pompás büffé várta a tisztelgő küldötségek tagjait, hogy az valóságos fővárosi meglepetésként hatott. Dr. Veress Sándorné, dr. Gál Józsefné, dr. Pitner Árpádné, dr. Györgypál Domokosné, Györgypál Magda és Erzsike töltötték be a háziasszonyi tisztet annyi kedvességgel és szeretetreméltósággal, hogy garmadájjával kelt az enni és innivaló. Akadt azonban ezeken kívül annyi műértéket képviselő gyönyörű festmény, szőnyeg és antikvitas, hogy nemcsak a test, hanem a műértő lélek is gyönyörűséget talált a pompás berendezésű lakásban.

Az ünnepség második részét a közös ebéd képezte. Erre a célra csodaszépen fel volt díszítve a Vigadó hatalmas terme. Csupa virág mindenütt, mintha a tavasz szin pompája költözött volna erre a napra közibénk. Háromszáz ember szorongott a nagy teremben s várta Miczi Miska jazzbandje és egy másik cigánybanda felváltott játéka mellett az ünnepeltet. Két órákor harsány éljen mellett vonult be dr. Hirsch Hugó és felesége. Dr. Tetu Aurel és dr. Györgypál Domokos között foglalt helyet. Jobbra tőle Kreysa ezredes, helyőrségi parancsnok, Movila ezredes, az összes csikmegyei orvosok, balján a papság, Szabó György főesperes apát, Bálint Lajos prépost, Bartha Ferenc esperes, dr. Csipak Lajos szem. régens, P. Takács Gábor házfőnök, Papp János vezetése alatt a tanári kar, az ujságírók, majd az ipartestületek. Középen az ügyvédi kamara, megyei és városi hatóságok és körülötte igen sok ismeretlen arcú ember, akiknek szemében felellant a hála könnye, mert megérhették ezt az ünnepet, éppen az ünnepelt jóvoltából. Emlékek rajzanak ki és megindul a beszélgetés. Ki ki elmondja, mert mindenkinek van, emlékeit, epizódjait a jubiláns főorvossal kapcsolatban. Sehol egy rossz vagy gáncoskodó szó, mindenütt a szeretet és kölcsönös megbecsülés hangja.

Az első beszédet dr. Tetu prefekt mondotta és mint a megye vezetője üdvözölte a jubilánst. Aztán Kreysa ezredes, helyőrségi parancsnok, valamint dr. Vasu képviselő emelték poharaikat

a főorvosra. A beszédekre dr. Hirsch Hugó válaszolt, mely után dr. Balássy Kálmán mondott igen tartalmas, megható, szeretetteljes beszédet a jubiláns eddigi működéséről, az orvosi kar nevében. Dr. Jakab Sándor törv. elnök üdvözölte dr. Hirschet a jóbarátok és a szegény betegek nevében. Magasan szárnyaló, klasszikus beszédben dr. Csipak Lajos arra mutatott rá, hogy a jubiláns bár nem székely anyától származik, mégis testestől, lelkestől magyar, mert annak vallja magát s ehhez joga is van, mert mint orvos igen sok székely anyának ő adott életet. Viharos taps jutalmazta a talpraesett, szellemes beszédet, mely után Szabó György apát mondott gyönyörű beszédet az irgalmasság testi és lelki cselekedetei neves mivelőiről, akik között dr. Hirsch első helyet foglal el. Ezután dr. Hirsch emelkedett szólásra. Meleg szavakkal háritott el magától minden ünneplést és háritotta munkatársaira, az orvosi karra, valamint a derék székely népre, amelyet megtanult jobban, rosszban szeretni, mert bátrak, értelmesek, vakmerők, mint a „gascognei legények“. Dr. Sándor Gábor az ügyvédi kar nevében, P. Benvenut magiszter a csiksomlyói kis barátok nevében, Bartalis Ágost a maga és a távollévő tisztelői, Részegh Viktor pedig a kisiparosok és hadirokkantak nevében köszöntötték. Kedves Ferenc csikszentdomokosi kovácsmester és Szakács Balázs borzsovai gazdálkodó igen talpraesett és melegen ünnepelt beszédjükkel értek el nagy hatást. Utánuk dr. Hirsch Hugó adta mérlegét negyedszázados orvosi működésének. Nagy elhatározásokkal jött Csikba. De már korán be kellett látnia, hogy le kell szállnia az álmok és elhatározások táltosparipáiról. Sok küzdelemmel azért, de megcsinálta a csikszeredai modern kórházat. Megemlékezett azokról, akik ebben támogatták. Ismét csak a székely nemzetet dicsőítette, amelynek annyi drága vércseppjét menthette meg Isten akaratából. Ezért, ha nem is székely ember, mint hajdan az a Petrovics-Petőfi, ő is vindikálja magának, hogy magyar-nak tartsák és úgy becsülik. Dr. Gaál Alajos gyergyói orvos feltette a nagy miértet. Miért szerette meg a jubiláns a székelyeket ennyire? Azért, mert ez a nép meg tudja becsülni a kiváltságos emberi értékeket és amikor a leromlott mai gazdasági viszonyok között is ilyen tömegű önkéntes hálaünnepség jöhetett létre, annak köszönhető, hogy meg tudja és meg fogja becsülni a székelység azon idegenszármazásu vezetőit is, akik velük közös sorsban élnek. Dr. Hirsch finom, szellemes, humoros felszólalása után dr. Pitner emelte poharát a székelysors és a konszolidációra, amelynek egyik legelsőbb munká-

sát dr. Hirschben látja. László Domokos az orvosi hivatást méltatta, egyszerű, keresetlen szavakkal, amely után d. u. hat órákor a bankett hivatalosan végetért. Dr. Hirsch és dr. Hirsch-nének még mindenkihez volt egy pár kedves szava, amiut eltávoztak az ünneplő éljenek zugása között s maradtak a nemhivatalos bankettezők egészen késő reggelig.

Dr. Hirschről Csikszereda város utcát nevezett el s mi mégis legtalálóbban Eötvös Károllyal tudnók elnevezni, aki amikor egy kiváló magyar bíróról kértek tőle méltatást, csak annyit mondott: „A jó bíró!“ — mi is csak azt mondjuk: „A jó orvos!“ — hisz ebben minden benne van, még az is, hogy büszkéek vagyunk erre a nagyszerű emberpárra, akiket ott látunk minden szépért és nemesért, jótékonyágért, kulturáért, vallásért, iskoláért indított mozgalomban.

Albert István.

Gyárfás Elemér nagy beszéde a konverziós javaslat hibáiról.

Tudvalevőleg az Argetoianu konverziós törvényény a nemzetipárti kormány új törvényével mélyreható módosításokat eszközölt. A kamara után a szenátus vasárnap is folytatta a konverziós javaslat tárgyalásait s erőltetett menetben estére meg is szavazta a törvényt. A tárgyalás folyamán Gyárfás Elemér csikmegyei szenátor mondott alapos bírálatot a törvénytervről.

Gyárfás Elemér beszéde.

Gyárfás Elemér bevezetőképben arra mutatott rá, hogy alig mult el fél év az alaptörvény meghozatala óta s most új módosító javaslattal állunk szemben, amely igazolja az összes aggodalmakat, amelyeket Gyárfás már az alaptörvénnyel szemben hangoztatott.

— Kezdetől elismertem — mondotta Gyárfás — hogy országunkban a mezőgazdasági hitel újjászervezést igényel, elismerem, hogy ilyen értelemben a nemzeti-parasztpárt a Manoilescu-féle Mezőgazdasági Hitelintézettről szóló törvényvel az 1931. évben bölcs kezdeményezést tett és kifejeztem sajnálatomat, hogy a politikai manőverek — amelyek rezsimváltozást idéztek elő — megakadályozták ennek a törvénynek a gyakorlati alkalmazását.

Helyette hozták az Argetoianu-Radian-féle törvénytervezetet, amelyről Gyárfás már akkor, fél évvel ezelőtt megállapította, hogy 1. egyeseknek kiváltságjellegű előnyöket biztosít; 2. ennek a műveletnek minden terhet másokra háritja át; 3. teljességgel szétrombolja a hitelt és az összes hitelszervezeteket csődbe kergeti.

Sport.

A magyar válogatott Hungáriász nagy győzelme bárdütésben és birkózásban a görög válogatott Bizanciász felett.

„Ki volt nagyobb?
Vagy az, ki Keleten
Bedöngette a nagy érckaput?“

Bizanc, (Konstantinápoly) az Üdvnek 960-ik esztendejében szeptember hó 26-án.

A kikiáltók korareggel Bizanc utcáin hangos sípolás után harsány hangon hirdetik, hogy itt van a magyar Hungáriász válogatott csapat Botond vezetése alatt. Egy kis barátságos mérkőzés lesz. Akik a ritkaságszámba menő mutatványokat látni akarják, a város falain lévő páholyokba, ma délelőtt 10 óráig, jegyeket válthatnak.

Helyárak: Elsőrendű, minden oldalról körülrzárolt és a magyarok nyilaitól áthatlan páholy 20 drachma.

Másodrendű, de a magyarok nyilai ellen védelmet nem igen nyújtó páholy 10 drachma. Harmadrendű páholy 5 drachma.

Egyben tudtára adatik a nagyérdemű közönségnek, hogy aki csak teheti, a nagyszerű mutatványokat tekintse meg, mert Botond bajnoknak nagy elfoglaltsága miatt nem igen lesz

ideje még egyszer városunk lakosságának mutatványait bemutatni!

A császári udvarban.

Románosz császár: Hölgyeim és uraim! Botond bajnok a magyar Hungáriász válogatott esapattal itt van. A mi Bizanciász válogatott esapatunkat rendeztem. Csapatvezető: Maniachesz György. Bíró: Monomachosz Mihály. Kapuvédő (kapus): Nikeforosz Fokász. Birkózó bajnok: Bardasz Szklerosz.

Amint látják, a csapatot jól szerveztem. A csapatvezető, a bíró, a kapus és a birkózó bajnok személye elég biztosíték arra, hogy győzelmünk a magyar Hungáriász válogatott esapattal szénben biztos legyen!

Románosz császár: Édes feleségem! Siess azzal az öltözzéssel! Hogy az az istenadta nép reánk ne várakozzék! Tudhatod, hogy a népnek kenyér és látványosság kell!

Bíró: Egy indítványom van: Birkózó bajnokunknak eddig senki ellene nem állott és ajánlom a magyar Hungáriász válogatott esapatnak, hogy aki birkózni fog, az mutasson valami más erőmutatványt, melyből megtudjuk, hogy méltó ellenfele lesz a mi bajnokunknak!

Botond: Én fogok birkózni. Hogy méltó ellenfele legyek a gögös birkózó bajnokotoknak, városotok érckapuját betöröm bárdommal, anynyira, hogy ki- és bejuthatnak gyermekeitek rajta!

Kapus: Jó, jó! De én azt nem engedem, mert én vagyok a kapu őre!

Botond: Bírátok kívánsága, és nincsen körülírva, hogy mi legyen az? Én ezzel akarom megmutatni, hogy méltó ellenfele vagyok birkózó bajnokotoknak!

Kapus barátom! Meglátom, hogy miként védelmezed bárdom ellen a kaput?

*

Bíró: Kezdődik a kapubetörés.
Kapus! Rajta! Védje a kaput! Kapus: Nem tudom! Nem tudom! Nem tudom! Harmadik csatabárdot ütötte ki kezemből Botond! Bíró: Szabályosan csinálta. A játékot fel nem függeszthetem én. Vegyen a kezébe újból csatabárdot és védelmezze tovább a kaput!

Kapus: A negyedik csatabárd a kezemből mint a pehely úgy elrepült és Bizanc kapuján Botond oly rést ütött, hogy az öt éves és öt éven aluli gyermekeink a résen ki- és besétálhatnak! (Halk moraj a páholyokban.)

Milliomos lehet ha osztálysorsjegyet vásárol a Révész Ernő kollekturákból!

Most Mironescu pénzügyminiszter az, aki a jelenlegi törvényjavaslat indokolásában a következőket jelenti ki:

„Hogy ez a törvény nem maradhat jelenlegi formájában, anélkül, hogy megsemmisítene a köz- és magánhitelt és anélkül, hogy magát az országot és az összes mezőgazdák romlásba döntene” és „ennek következtében eszközöket kellett keresni, hogy ezeket a szerencsétlen következményeket minél inkább elkerülhessük.”

A diagnózist tehát megállapították, de azért a jelenlegi javaslat mégse tudja meggyógyítani a betegséget.

A törvényjavaslat elvi hibái. — Mennyi a mezőgazdasági adósság?

Az elmúlt év augusztusában Radián ur egy nyilvános gyűlésen a közvéleménybe dobta a földtehermentesítés gondolatát, anélkül, hogy fogalma lett volna arról, hogy ezzel kapcsolatosan milyen összegekről lehet szó.

Az elmúlt év november havában a technikai szakértők kormánya beterjesztette a konverziós javaslatot, anélkül, hogy halvány sejtelmé lett volna arról, hogy milyen összegekre rugnak a mezőgazdasági tartozások.

Ugyanez év december 18-án megszavazták a mezőgazdasági moratóriumról szóló törvényt, amelyet meg is hosszabbítottak, anélkül, hogy tudták volna, hogy tényleg milyen összegekre vonatkozik ez a prolongáció.

A f. év január 6-tól április 17-ig különböző bizottságokban a törvényhozás mindkét házában majdnem megszakitás nélkül vitatkozik a konverziós törvényjavaslatról a legkisebb statisztikai alátámasztás, nélkül.

A törvény életbeléptetése és a nagyobb birtokosok részére megállapított határidő lejártá után ennek az évnek augusztus hava végén végre megtudtuk a tíz hektárnál nagyobb földbirtokosok szanalás alá kerülő tartozásainak összegét és a közvélemény elámult, amikor nyilvánosságra hozták, hogy ezek a követelések meghaladják a 14 milliárd lejt.

A jelenlegi javaslatot, de még inkább ennek az előtervezetét tehát már akkor nyilvánosságra hozták, amikor állították, hogy a tíz hektáron aluli tartozások összege nem lehet több 3–4 milliárd lejnél, sőt voltak olyanok is, akik még ezt az összeget is kétségbevonták.

Néhány héttel ezelőtt tanuja voltam annak a szónoki párviadalnak, amely Manoiilescu és Madgearu közt lefolyt, amikor is a kormánynak ez a kiváló közgazdász fenntartotta azt az állítását, hogy az összes mezőgazdasági tartozások összege nem haladja meg a 30 milliárd lejt.

Bardasz Szklerosz birkozó bajnok: Botond pajtás! Az érekaput betöröd. Ezért az oldalbordádat megszámlálom én!

Botond: Kiskomám! Ne hencegj! Nyugtával dicsérd a napot!

*

Biró: 4 óra. Kezdődik a birkózás.

Az első félidőben Botond kétszer meghátrál. (Óriási taps a páholyokban.)

A második félidő végén Botond Bardaszt úgy földhöz vágja, hogy semmiképpen nem tud felkelni. (Óriási izgalom a páholyokban.)

*

Ennek a láttára a görög császár feláll a páholyban és így szól: Hölgyeim és uraim! A látványosságból a mai napra ez nekünk untig elég! Igen nagy szégyennek tartom a vereséget!

Hogy a vereség feledve legyen és a mutatvány után kenyér is legyen, gyerünk hölgyeim és uraim, egy barátságos vacsorára szívesen látom én!

Az előkelő görögök és a császárnő udvarhölgyeivel a páholyokat odahagyták és a császári palotába vonultak.

A vacsora reggelig tartott. Nem igen eltették Botondot!

A gögös birkozó Bardasz törött karját nem tudták meggyógyítani és később ezen sebesülésébe halt bele.

Ferenczy Dénes.

A kényszeregyezési törvény módosítása során szeptember 16-án elmondott beszédemben volt merészségem azt állítani, hogy a mezőgazdasági tartozások összege eléri — ha ugyan meg nem haladja — az ötvenmilliárd lej borzalmas összegét, amely összeget három különböző dedukációs módon állapítottam meg.

A törvényjavaslat előadója, Pompiliu Ioanitu, a képviselőházi vita végefelé elismerte, hogy a tíz hektáron aluli tartozások összege minimálisan kétmilliárd lej.

A törvényjavaslat képviselőházi megszavazása után az Adeverul október 6-iki száma statisztikát közöl, hogy az ország 472 bírósága közül 227 bíróság adatai azt igazolják, hogy a jogszerint konvertálandó mezőgazdasági tartozások összege minimálisan 32 milliárd, amelyhez ha hozzáadjuk a szanalható 14 milliárd lej tartozást, megkapjuk a teljes 50 milliárd lejes összeget, amelyet én már szeptember 13-án megállapítottam.

Kérdem tehát, lehetséges-e a lelkiismeretes törvényhozás az ily nagyjelentőségű kérdésben, anélkül, hogy a teljes és pontos statisztikai adatok birtokában lennénk?

Tekintettel arra, hogy bármely kormány, ha elrendeli az adatok rendszeres összegyűjtését, úgy néhány hét alatt ezeknek birtokában lett volna és tekintettel különösen arra, hogy a Nemzeti Bank már augusztus végén megkapta a jogszerint konvertálandó tartozások összesítő kimutatását, a leghatározottabban el kell ítélnem, hogy a közvéleménynek még ma sem áll rendelkezésére a konverzió teljes statisztikája, amely nélkül senki sem tudja felérni a kérdés fontosságát és a hozott rendelkezések következményeit.

A javaslat változatlanul fenntartja azt az elvet, hogy a tíz hektáron aluli tulajdonosokkal szemben a követelések jogszerint ötven százalékkal csökkentetnek.

Feltételezve, hogy a tíz hektáron felüli tulajdonosok nem élvezhetnek semmiféle, még a legkisebb tökeleszállítást sem és kizárólag a tíz hektáron aluli tartozásokat vizsgálva — annak ellenére, hogy nincsenek pontos és biztos adataink, — kétségtelen, hogy ezek a követelések minimálisan 32 milliárd lejre rugnak, amely tartozás több, mint hárommillió adós részéről áll fenn.

És ebből elkerülhetetlenül következik a kényes kérdés: Milyen joggal utasítja vissza a törvényhozó a többi társadalmi osztályok tartozásának hasonlóképpen ötven százalékkal való leszállítását. A tíz hektáron aluli mezőgazdákkal szemben fennálló követelések összege oly nagy, hogy csak két megoldás lehetséges:

1. Vagy kiterjesztik az 50 százalékos leszállítást az összes követelésekre, amelyek az 1932. évi április 19-ike előtt keletkeztek, ami tényleg nem lenne egyéb, mint restabilizálás, illetve helyesebben devalorizálás, vagy

2. feladják a tíz hektáron aluli mezőgazdákknál az 50 százalékkal való leszállítás elvét, amelyet azonban a kormány — úgy látszik — nem akar megkockáztatni.

Harmadik eset nem lehetséges. És ha a kormány kitart a kismezőgazdák jogszerinti konverziója mellett, úgy ugyanezt kell tennie — előbb vagy utóbb, kisebb vagy nagyobb áldozattal — a többi kategóriáknál is és ugyanezt a leszállítást kell megadnia a többi követelésekre.

Nincs más kivezető út ebből a zsákutcából. Különösen az alkotmányosság szempontjából.

A képviselőházban, parlamenti kezdeményezésből törvényjavaslatot nyújtottak be, amely az összes tartozásoknak, függetlenül azok természetétől, hatvan százalékkal való leszállítását javasolja. A törvényhozó tanács véleménye azt állapítja meg erről a javaslatról, hogy ez az indítvány a hitelezők tulajdonjogát szembeötlően sérti és hogy megszegi az alkotmánytörvény 17. szakaszának rendelkezését.

Ha ez a véleménye a legfőbb törvényhozó tanácsnak s ha az alkotmány nem engedi meg még az általános, az összes hitelezőkkel szemben és az összes adósok javára alkalmazandó rendszabályt sem, miként volna igazolható

ugyanaz a rendelkezés csak egyes hitelezőkkel szemben és csak egyes adósok javára?

A pénzügyminiszter ur javaslata tehát nem oldja meg a követelések egyoldalú leszállításából származó igazságtalanságot és nehézségeket, hanem ellenkezőleg fokozza azokat.

Gyárfás Elemér szenátor beszédének befejező részét lapunk következő számában közöljük.

Az URANIA-mozgó hírei.

F. hó 16-án, 17-én, szombaton és vasárnap:

Betörő.

Hans Schwartz, a Magyar Rabszódia világhírű rendezője alkotta meg ezt a ragyogó, mindvégig mulatótató énekes, hangos szalonvígjátékot.

Berlin forgatagában pereg a lüktető oselekmény, melyben a főszerepeket a mozikközönség kedvencei: a temperamentumos **Lilian Harwey**, az elegáns **Willy Fritsch** és **Heinz Ruhmann**, a szeretetreméltó csirkefogó alakítják.

F. hó 22-én, 23-án, szombaton és vasárnap:

U. 72.

A legszenzációsabb tengerész dráma. Két hős tengerésztiszt regénye, kik a világháború vérzivatarában egy tengeralattjárón küzdenek a hazájukért s midőn hajójuk elsüllyed, egyikük életének feláldozásával tudja csak társait a megfulladástól megmenteni.

Ez az izgalmas, lebilincselő dráma valószínűleg a hősiesség apotheozisa, s megtekintésével mindenki egy élménnyel gazdagabban távozik a moziból.

HIREK.

— Királyi kitüntetés. A Király Őfelsége az ipari és kereskedelmi miniszter előterjesztésére 2394/1932. számú legfelsőbb elhatározásával az ország közgazdasági életében kifejtett tevékenysége elismeréséül Gyárfás Elemér szenátornak, az Országos Magyar Párt Közgazdasági Szakosztályi elnökének a Meritul Comercial și Industrial érdemrend I. osztályát adományozta.

Igaz örömmel vesszük tudomásul ezt a legmagasabb helyről jött kitüntetést s őszinte szívvel gratulálunk hozzá, mert olyan embert ért, aki eddigi közgazdasági tevékenységért ezt valóban ki is érdemelte.

— A vármegyei tanács újraalakult. A belügyminisztérium rendelkezése szerint a vármegye prefektusa f. hó 11-én d. e. 10 órára hívta össze a vármegye választott tanácstagjait, hogy a vármegyei tanácsot megalakítsák. A megalakulás a legnagyobb csendben megtörtént. Elnöknek megválasztották dr. László Dezsőt. Al-elnököknek Török Ferenc és dr. Ilariu Debut. Titkárok Antal Áron és dr. Dombi János. Állandó választmányi tagokul dr. Ábrahám József, dr. Kovács Károly, Adorján Imre és dr. Ilariu Debut. Póttagok: Antal Áron, Bartalis Ágost és Péter József. Igazoló bizottsági tagok: Ince Domokos főesperes, Szász Lajos, dr. Nagy Jenő, Péter József és Vlad I. Kvestorok Pálffy András és Handarik Teodor.

— Halálozás. Egy övéért lankadatlan buzgalommal fáradó és szerető édesanya és feleség, a szegényeket mindig készségesen segítő urnő, Németh Elemérné sz. ketzerpálvágási Fischer Jolán hunyt el hosszas szenvedés után Debrecenben f. hó 11-én. Mélyen sujtott férje és két gyermeke bánatában osztoznak gyergyói barátai és jóismerősei, kikben ittartózkodásuk ideje alatt a kedves család felejtethetetlen jóemlékeket hagyott.

Dr. Elek Márton, Gyergyóújfalu község jegyzője, minden percét öntudatos családjának, hivatásának és embertársainak áldozó életének legjavában, munkaközben, 48 éves korában, október 15-én hirtelen meghalt. Temetése október 17-én, hétfőn délután 2 órakor lesz. Pihenés legyen csendes!

— **Mükedvelői előadás.** Rendkívül sikeresnek ígérkezik a Gáspár Jenő színiigazgató rendezésében e hó 16-án, vasárnap este színrekerülő „Mit susog a fehér akác” című operett előadása, amelyben városunk mükedvelőinek legjobb reprezentánsai fognak színpadi rátermettségükről bizonytságot tenni. Az előadás anyagi sikere is biztosítottnak látszik, minthogy a jegyek előzetesen való árusítása is szépen halad. Erdemes ezt az előadást megnézni annál is inkább, mivel az előadás tiszta jövedelmének egyrésze az Árvaház javát is szolgálja.

— **Kikapcsolták a vármegye telefonját.** Jellemző a mai pénztelen és észbontó napokra Csikvármegye esete. Ez a valamikor gazdag vármegye, amelynek magánpénztárát a honvédség őrizte, ma ott tart, hogy nemcsak tisztviselőit és nyugdíjasait nem tudja hónapokon keresztül fizetni, de egy rongyos telefonszámát nem tud kiegyenlíteni. És megtörtént éppen múlt héten, hogy Csikvármegye hivatalos telefonját a posta kikapcsolta, mert nem fizetett. Egyszerűen így nézünk ki. Kész katasztrófa, amibe jutottunk. Egy vármegye nem ura egyetlen lejnek. Mit szóljon akkor a megsemmisült magánháztartás, amely a tél kezdetén a kétségbeesés szélén áll.

— **Halálos baleset fadöntésközben.** Paizs Ferenc gyergyószentmiklósi 29 éves nős ember több társával a Ditró községi Török-patak nevű erdőrészben dolgozott. Hétfőn délután 6 órakor fadöntés közben egy alig 15 cm. átmérőjű fa oly szerencsétlenül ütötte meg, hogy nyomban szörnyet halt. A bizottság kiszállott és megállapította, hogy felelősség senkit sem terhel, szerencsétlenségének saját maga volt okozója. Temetése csütörtökön volt. Felesége és két gyermeke gyászolja.

— **Bányászerezencsétlenség.** A csikszentdomokosi vasúti kőbányában a munkások javában dolgoztak hétfőn is, amikor egy nagy darab kő felülről megcsuszott, amit az aljban dolgozó munkások nem vettek észre. A megcsuszott kő két Bánffihunyadra való munkást elütött. Egyiknek gerincét derékban eltörte, a másikat fejét zuzta össze. Mindkettőjüket vasúton a gyergyószentmiklósi kórházba szállították be. Sebesülésük életveszélyes.

— **Meghosszabbították a cégbejegyzések határidejét.** Körülbelül másfél éve lépett életbe az a törvény, amely a cégbejegyzéseket a kereskedelmi és iparkamarák hatáskörébe utalta. Azóta a kamarai cégbejegyzések idejét minden három hónapban meghosszabbították. Most különböző nehézségekre való tekintettel a Vajdakormány is hozzájárult ahhoz, hogy a kamarai cégbejegyzések terminusát ismét kitolják az év végéig, azaz december 31-ig. Ez az újabb határidő azonban előreláthatólag valóban az utolsó lesz, lévén éppen Madgearu törvényéről szó, aki most birtokosa a kereskedelmi tárcának.

— **Kell-e kiskereskedőknek könyveket vezetni.** Nagy felháborodást keltett annak idején a kiskereskedők körében a bélyegtörvény azon rendelkezése, mely a kiskereskedőket és iparosokat is könyvek vezetésére kötelezi. Tudvalevő, hogy az Erdély területén még érvényben levő kereskedelmi törvény szerint csak azon kereskedőknek kell könyvet vezetniük, kiknek üzlete a kisipar körét meghaladja. A különböző kereskedelmi szervezetek meg nem szüntek fáradozni a kiskereskedőkre hárított ezen teher eltörlése érdekében, de eddig eredménytelenül. Nagy örömet fog tehát kelteni az érdekeltek között a temesvári táblának 1705. sz. alatt hozott határozata, mely kimondja, hogy az érvényben levő kereskedelmi törvény 5. szakasza értelmében azon kereskedők, akiknek üzlete a kisipar körét meg nem haladja, nem kötelesek könyvet vezetni.

— **Ingyen hazautazás Kolozsvárról.** A kolozsvári mezőgazdasági és ipari kiállítás és vásár rendezősege értesítést kapott a C.F.R. igazgatóságától, hogy mindazok, akik az október 23-tól november 2-ig tartandó vásár alkalmával Kolozsvárra utaznak, visszafelé ingyen utazhatnak, ha a jegyet a kiállításon lebélyegeztetik és felmutatják a vonaton a vásárigazolványt.

— **Az elkobzásra kerülő pálinkafőző üstök** egyre nagyobb számot öltenek. Hivatalos helyről közlik, hogy az utóbbi hónapokban különösen ijesztő méretekben elszaporodott falvainkban a tiltott pálinkafőzés és naponként tömeges pálinkafőző üst kerül a csendőrség kezére. Eltekintve attól, hogy a súlyos büntetések rengeteg kárt okoznak, még az a veszedelem is fenyeget, hogy népünk a mértéktelen alkoholfogyasztás karjaiban keresi a nyomorúságból való kivezető utat.

— **Világszerte nő a munkanélküliek száma.** A genfi nemzetközi munkaügyi hivatalhoz beérkezett jelentések szerint ez év július, augusztus, szeptember havában a munkanélküliek száma újabb emelkedést mutat. És pedig: Németország 28 százaléka, Anglia 22,9, Ausztria 21,5, a szakszervezeti munkanélküli-biztosító pénztárak kimutatása szerint: Belgiumban 40,5 százaléka, Hollandia 32, Dánia 80 százaléka. Az amerikai szindikátusok statisztikája szerint: 1931. augusztusában 26 százaléka, 1932. júniusában 31, 1932. szeptemberében 43 százaléka. Hová jutunk, ha így halad?

* Egy modern kereszthúros, rövid, új zongora bérletbe kiadó. Cím megtudható Márk István könyvüzletében, Gheorghyni. 3-1

* Adómentes lakóház üzemeltetéssel, két szobával, mellékhelyiségekkel eladó Fötér közelében. Értekezhetni Márk István könyvkereskedésében. 2-2

Baricz Ábrahám József, a munkásköltő.

Láncrevert hangok... Elmerült álmok... (Versek.) Nyomatott Péter Ferenc könyvnyomdájában, Csikszereda, 1932. Ára 30 lej.

* * *

Izzó szavu, radikális meggyőződésű fiatal munkás, aki „alulról” jön: a nép fia közül s ki „egy osztálysors kegyetlen pergőtűzében” edződött meg. Ő mondja:

„Magas iskolákban nem jártam én.
Lelkemet nem fertőzte meg ezer gonoszság.
Az élet volt tanító mesterem,
s kormos gyárfalak az iskolám!”

Őt elemit járt. Aztán nyomdász lett. S azóta „kérges kezű, izzó szemű, durva nyaku, sápadt arcú, elcsigázott munkásoktól” tanulja a szeretetet és a gyűlöletet s a szabadságról is tőlük hallott igaz szavakat. Kálváriás életet élt ez a külsőleg gyámoltalan, de igaz érzéseket versekbe alkotó 21 éves csikdánfalvi nyomdászlegény. Munkás éveinek gyűjtő erejű megérzéseit gyűjtötte most össze a kis kötetben. Hangja, melyben kiérzik a falu egyszerűsége s a külváros meggyőző elkeseredettsége, újszerű, technikája és verselése rácsfol arra a tudott igazságra, hogy ez a fiatal munkás behatóan csak Petőfit ismeri. Versei szociális versek. A társadalmi igazságtalanságok meglátása és átszenvedése írta ezeket a rövid-szavas, pattogó és mélyértelmű sorokat.

A mi lelkünk, a mi megérzésünk talál szóra Baricz Ábrahám József írásában. S akiknek szent az a kötelesség, hogy akik a mieink, azokat támogassuk, azoknak melegen ajánljuk dánfalvi nyomdász atyánk fia kis kötetét.

Sz. 900/1932.

Hirdetmény.

Valea-Strâmba község közhirrre teszi, hogy f. évi okt. 28-án délután 3 órakor a község házában nyilvános árverést tart írásbeli zárt és lepecsételt ajánlatokkal a Farkasok pataka nevű erdő-részből a közbirtokosságtól kapott 722 m² fenyőfa eladására. Kikiáltási ár 39.710 lei. Bánatpénz 10%.

Feltételek megtekinthetők hivatalos órák alatt a község házában. Amennyiben ezen árverés eredménytelen maradna, az újabb árverés f. évi nov. 7-én délután 3 órakor fog megtartatni.

Előljáróság.

Sándory Mihály könyvnyomdája Gheorgheni—Gyergyószentmiklóson.

Ingatlan eladás.

A Gyergyói Első Takarékpénztár r. t. közhirrre teszi, hogy a tulajdonát képező

Sára-féle

Püspök-malmot,

valamint a Rákóczy úton levő

Angi-féle

lakást és belsőt

eladja.

2-1

Vásárolni saját intézeti betétkönyvvvel is lehet.

Érdeklődni a bank pénztári helyiségében lehet.

Primăria Comunei Lăzarea Județul Ciuc.

No. 1582/1932.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința celor interesați că în ziua de 7 Noemvrie 1932, ora 10 a. m. se va ține în localul Primăriei comunei Lăzarea licitație publică pentru vânzarea materialului lemnos de brad-molid de circa 3500 m. c. din pădurea comunală în titulată „Kupás-Kabolás” situată în hotarul al II-lea al comunei Lăzarea, la lanul numit „Mezővész”.

Prețul de strigare este 40 Lei per m. c.

Licitatie se va ține conform art. 88—110 inclusiv din Legea C. P., Regulamentului O. C. L. și normele publicate în Monitorul Oficial No. 127 din 4 Junie 1931.

Toate persoanele cari vor lua parte la licitație, vor depune pe lângă ofertă și o garanție de 10% în numerar din valoarea aproximativă a materialului, iar oferta se va face numai în conformitate cu condițiunile de licitație, cari pot fi văzute în fiecare zi la această Primărie.

Lăzarea, la 7 Octomvrie 1932.

Primăria.

II-ik
ÁLLAMI OSZTÁLYSORSJÁTÉK

I. huzás 1932. okt. 19—20.

240.000.000
össznyeremény.

Ne rendeljen postán, mert költségmentesen megkapja a Révész Ernő-féle szerencsés kollektrákából az Ön lakhelyén lévő elárusítóknál:

Márk István könyvkereskedésében,
Transilvania Bank fiókja,
Berkovits L.,
Új könyvkereskedésben.

Sorsjegy árai: $\frac{1}{4}$ 1000, $\frac{1}{2}$ 500, $\frac{1}{4}$ 250,
 $\frac{1}{8}$ 125 Lei.

Uti-bőröndök

már 205 lejtől:

betétes Vulcan, Lehna Vulcan,
valódi Vulcan fiber táská

minden nagyságban **rendkívül olcsó árban**
kapható **Márk István** üzletében.